

Asia: VN/23566/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

Kunta

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

Etelä-Pohjanmaa

Vastaajatahon virallinen nimi:

Teuvan kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Marjo Nevala, marjo.nevala@teuva.fi

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

Teuvan kunnanhallitus 6.6.2022 § 143.

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihuoltolain 2 a §, terveydenhuoltolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustelee tarvittaessa kantasi:

-

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösozialityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.4 Ovatko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihuoltolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihuoltolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.9 Onko sosiaalihuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.10 Puuttuuko sosiaalihuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

-

Perutelut kyllä vastaukselle:

-

3 Terveydenhuollon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.9 Onko työnhjausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

-

Perustelut kyllä vastaukselle:

-

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?:

-

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

-

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

Esitys on pääosin kannatettava ja tarkoituksenmukainen. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden keskeisten sisältöjen eriyttäminen terveydenhuoltolakiin ja sosiaalihuoltolakiin korostaa näiden eri sektorien tehtäväalueita ja vastuita sekä arviomme mukaan edesauttaa näiden vahvistamista osana perusterveydenhuoltoa sekä perustason sosiaalihuoltoa. Myös lakiesityksen lähtökohdissa esille nouseva tavoite yhdenmukaisen, ennaltaehkäisevän, kyn-nyksettömän ja helposti saatavilla olevan tuen ja hoidon vahvistamiseen on erittäin kannatettava.

Äkillisissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen tarjoamisen selkeytys ja vastuun jaon muodostaminen sosiaali- ja terveydenhuollon välille on kannatettava lisäys. Tuen tulee olla kuitenkin välitöntä ja sen palveluketjussa tulee selkeästi huomioida myös muiden yhteisöjen, kuten yhdistysten ja yk-sityisten palveluntuottajien tarjoama yksilö- ja ryhmämuotoinen tuki, kuten vertaistuki. Siirtymä akuutin vaiheen psykososiaalisesta tuesta jatkohoitoon, erityisesti terapiaan, tulee taata viivästyksettä sitä tarvitseville sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaille.

Varhaisen tuen vahvistaminen sekä yhteisösosiaalityön ja mielenterveyden edistämisen työn painotus on erittäin kannatettava ja tarkoituksenmukainen kohta esityksessä. Perusteluihin tulee kuitenkin kirjata selkeämmin hyvinvointialueen rooli asiantuntijatukena ja resurssina kunnissa tehtävälle ehkäisevälle mielenterveys- ja päihdetyölle sekä väkivaltaa ehkäisevälle työlle. Etsivän työn kehittäminen ja yhteensovittaminen kunnan vastuulle jäävän etsivän nuoristyön ja myös

kuntien toimesta toteutettavan etsivän vanhustyön on tärkeä uudistusprosessi. Vaikka perusteluissa korostuu kaupungeissa tehtävä etsivä työ, on sen rooli vähintään yhtä tärkeä maaseutumaisilla alueilla, joissa ongelmat voivat jäädä mm. etäisyyksien takia sekä lähiyhteisöltä että julkiselta palvelujärjestelmältä muutoin helposti piiloon. Lain perusteluissa tuleekin kirjata selväsanaisesti etsivän työn järjestämisen tarve kau-punkien lisäksi myös haja-asutusalueilla.

Päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen palvelun kirjaaminen lakiin on kannatettava asia. Tämä tulee kuitenkin toteuttaa ensisijaisesti yhteis-työssä niiden tahojen kanssa, jotka jo toimintaa järjestävät, kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kynnyksettömyyden edistäminen sillä, että palvelua järjestetään myös päihtyneille, on kannatettava asia. Mutta tällöin tulee taata riittävät resurssit, jotta esimerkiksi ostopalveluna järjestöiltä han-kittava päiväkeskustoiminta voidaan järjestää turvallisesti ja ammattimaisesti nämä vaateet huomioiden. Toiminta tulee järjestää myös lähellä asukkaan lähiyhteisöä, sillä esimerkiksi maaseutualueilla eri kuntakeskukseen liikkuminen on näiden palveluiden asiakkailta mahdotonta, jolloin muutoin kyn-nyksettömään palveluun jää ylittämätön kynnyks. Asunto ensin -mallin mukainen toiminta tulee laajentaa koko maahan.

Monimuotoisiin palveluihin keskittyminen on osittain kannatettava asia. Siinä on huomioitava kuitenkin perheen kokonaistilanne sekä kuultava erityisesti sosiaalihuollon näkemykset omaisten kyvystä vastaanottaa ja huolehtia terveydenhuollon laitoshoidon jaksolta avohoitoon kotiutuva potilas, jotta mie-lenterveys- ja päihdeomaisille ei kohdistu raskaita, omasta tahdosta riippumattomia omaishoitovelvoitteita. Monimuotoisten palveluiden ei tule myöskään muodostua laitos- tai osastohoidon korvaajaksi niille potilaille, joille on tarkoituksenmukaisempaa järjestää perheen ja läheisten kokonaistilanteen johdosta vaativammat hoito- ja tukijaksot ja -palvelut riittävän pitkänä jaksoi-na pois kotoa. Potilaan siirtyessä palveluketjussa eri palveluiden välillä on siksi kuunneltava erityisesti omaisten arviota potilaan tilanteesta ja toiminta-kyvystä sekä hyödynnettävä kokemusasiantuntijoiden näkemyksiä hoito-ketjun toimivuudesta ja potilaan siirron, läpöhjauksen tai ohiohjauksen tar-koituksenmukaisuudesta. Hoidettavan henkilön omatyöntekijän tulee toimia samalla myös koko perheen omatyöntekijänä.

Jos näitä kohtia ei huomioida, ei Teuvan kunta voi kannattaa esitystä tältä osin kokonaisuudessaan, jos se voi johtaa käytännössä tahdosta riippumattoman omaishoidon lisääntymiseen ja jo muutoinkin haastavassa tilanteessa olevien mielenterveys- ja päihdeomaisten kuormituksen kohtuuttomaan kasvuun.

Monimuotoisten palveluiden toimivuuden takia tulee nuorten osalta korostaa palvelujärjestelmässä nuorisotyön, etsivän nuorisotyön, koulujen ja muiden oppilaitosten opiskelija- ja oppilashuollon sekä perustason sosiaali- ja ter-veyspalveluiden yhteensovittamisen ja verkostoitumisen tarvetta. Nuoren tulee päästä palvelupolulle ensikontaktista lähtien, tulee tämä tarve esille sit-ten missä tahansa julkisessa palvelussa, myös kuntien nuorisotyössä tai kouluilla muutoin kuin yksilökohtaisessa oppilas- ja opiskelijahuollossa.

Välittömän katkaisu- ja vieroitushoidon kirjaaminen terveydenhuoltolain kiireelliseksi hoidoksi on erittäin kannatettava asia. Hoito tulee järjestää aina asiakkaan sitä halutessa. Ensi sijassa hoito on järjestettävä asukkaan kotikunnassa tai tälle tulee järjestää muutoin välittömästi ja saattaen kulku hoitoon. Myös jatkohoitoon pääsy katkaisu- tai vieroitusjakson jälkeen on toimittava keskeytyksettä, ilman edes muutaman päivän pituista odotusaikaa. Omatyöntekijän on huolehdittava siitä, että tässä nivelvaiheessa asiakas ei jää yksin.

Hoidon jatkuvuutta edistävät kohdat uudistuksessa ovat tarkoituksenmukaisia ja kannatettavia. Tuki nivelvaiheissa tulee olla yhdenvertaisesti saatavilla myös maaseudulla ja muilla haja-asutusalueilla, ilman kohtuutonta kulkemista palveluihin tai palveluiden välillä.

Työnantajan velvoite työnohjauksen järjestämisestä on kannatettava lisäys. Työnohjauksen järjestäminen on huomioitava myös järjestöiltä tai yksityisiltä palveluntuottajilta hankittavissa palveluissa.

Muilta osin Teuvan kunta ei ota tässä vaiheessa esitykseen kantaa.

kunta Teuvan
Teuvan kunta